Verslag

Verslag van de werkconferentie over de Nutri-Score, gehouden op 21 september 2021 van 14.00 tot 17.00 uur via Zoom conferencing.

Deelnemers werkconferentie:

Genodigden van buiten de Gezondheidsraad:

- Prof. dr. ir. Edith Feskens, Wageningen UR, hoogleraar Global Nutrition
- Dr. ir. Annet Roodenburg, HAS Den Bosch/Venlo, lector Voeding en Gezondheid
    - Activiteiten m.b.t. Nutri-Score: betrokken bij Choices International, betrokken bij projecten van studenten van de HAS waarin Nutri-Score wordt meegenomen, samenwerking met Voedingsjungle.
- Ir. Michelle van Roost, Voedingsjungle, advies- en communicatiebureau over gezonde voeding bij kinderen.
    - Activiteiten m.b.t. Nutri-Score: Enerzijds het behartigen van belangen van voedingswetenschappers, voeding-/zorgprofessionals en consumenten voor een eenduidige vertaling van de Nederlandse voedingsrichtlijnen naar logo's, zodat er helder wordt gecommuniceerd over voeding. Anderzijds om te voorkomen dat een nieuw voedselkeuzelogo afbreuk doet aan het vertrouwen in de voedingswetenschap, of de overheidscommunicatie over gezonde voeding.

- Prof. dr. ir. Jaap Seidell, VU Amsterdam
    - Activiteiten m.b.t. Nutri-Score: samenwerking met Voedingsjungle, mediaoptredens

- Dr. Daniëlle Wolvers, Voedingscentrum, afdeling Kennis.
    - Activiteiten m.b.t. Nutri-Score: Betrokken bij communicatie over gezonde voeding op basis van de Schijf van Vijf, Kennisspecialist op het dossier Nutri-Score, waarnemer commissie Voeding inzake Nutri-Score

Genodigden Commissie Voeding:

- Dr. Kirsten Berk, geraadpleegd deskundige werkgroep voeding bij cardiometabole aandoeningen, Erasmus Medisch Centrum, Rotterdam.
- Prof. dr. Emely de Vet, lid commissie Voeding, Wageningen Universiteit
- Prof. dr. ir. Marjolein Visser, voorzitter commissie Voeding, Vrije Universiteit Amsterdam

Nederlandse leden van het internationale wetenschappelijke comité (IWC) van Nutri-Score:

- Prof. dr. ir. Joline Beulens, Amsterdam UMC, Amsterdam, lid commissie Voeding GR, *structureel geraadpleegd deskundige inzake het GR-advies over de Nutri-Score vanwege rol bij het IWC*
- Dr. ir. Liesbeth Temme, RIVM, structureel geraadpleegd deskundige commissie Voeding inzake GR-advies over de Nutri-Score

Overige aanwezigen:

Aanwezig vanuit VWS (waarnemer van de discussie):

- Ir. Inge Stoelhorst, VWS, directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie
  Activiteiten m.b.t. Nutri-Score: Contactpersoon van de GR m.b.t. het dossier Nutri-Score, lid internationale stuurgroep Nutri-Score, waarnemer commissie Voeding inzake Nutri-Score

Aanwezigen Gezondheidsraad (GR) en het secretariaat (sGR):

- Prof. dr. Marianne Geleijnse, vicevoorzitter (GR)
- Dr. ir. Janette de Goede, wetenschappelijk secretaris (sGR)
- Dr. ir. Caroline Spaaij, wetenschappelijk secretaris (sGR)
- Prof. dr. Pol van Lier, hoofd wetenschappelijke staf (sGR)
- Connie Engelberts, wetenschappelijk redacteur (sGR)

Het verslag van de werkconferentie begint met een samenvatting van de discussie. In zijn algemeenheid geldt dat als er in het verslag over 'deelnemers' wordt gesproken, dat dit betrekking heeft op de 'genodigden voor de werkconferentie' en niet op de aanwezigen vanuit VWS en het secretariaat of bestuur van de Gezondheidsraad.

De discussie betreft het Nutri-Score algoritme zoals in gebruik ten tijde van deze werkconferentie (september 2021), dus ruim voordat de herziening van het Nutri-Score algoritme beschikbaar was.

Samenvatting werkconferentie

Deze werkconferentie georganiseerd door de Gezondheidsraad met experts op het gebied van de Nutri-Score en gezonde voeding heeft als doel om de commissie Voeding en de Nederlandse deelnemers aan het internationale wetenschappelijke comité (hierna aangeduid als "IWC") van Nutri-Score van input te voorzien in relatie tot de verbetering van de aansluiting van de Nutri-Score op de Nederlandse voedingsrichtlijnen. De vicevoorzitter van de Gezondheidsraad en de beleidsmedewerker van VWS op het dossier Nutri-Score geven vanuit hun beider rol een toelichting op het proces rondom de Nutri-Score. Een secretaris van de commissie Voeding en de twee Nederlandse afgevaardigden van het IWC geven respectievelijk een toelichting op de inhoud van de Nutri-Score en de activiteiten binnen het IWC.

De Nutri-Score is gericht op vergelijkingen op productniveau terwijl richtlijnen over het totale voedingspatroon gaan. Het logo is een visuele vertaling van de nutriëntensamenstelling (voor een aantal nutriënten), met als doel de keuze makkelijker te maken voor consumenten die voor een bepaald schap staan. Het is echter belangrijk dat de Nutri-Score niet in strijd is met de voedingsrichtlijnen en de voedingsvoorlichting.

Als het gaat om voedingsrichtlijnen zijn voor Nederland de Richtlijnen goede voeding (RGV) van de Gezondheidsraad de basis. De Schijf van Vijf is de praktische vertaling die het Voedingscentrum daarvan heeft gemaakt voor de consument, waarin aanvullend de voedingsnormen zijn meegewogen. In Nederland gaat het in tegenstelling tot veel andere landen dus om twee 'producten' met een afzonderlijke afzender. Als het gaat om het perspectief van de Nederlandse consument dan is het van belang dat de Nutri-Score niet in strijd is met de Schijf van Vijf. Als een voedingspatroon voldoet aan de Schijf van Vijf, dan voldoet het ook aan de Richtlijnen Goede Voeding, die primair de (internationale) stand van wetenschap beschrijven en die daarom ook de basis zijn van de discussies van het IWC. Over het algemeen komen de voedingsrichtlijnen van de deelnemende landen vrij goed overeen. De meeste wetenschappelijke bespreekpunten komen bij het IWC al naar voren uit de vergelijkingen op het niveau van de RGV. Naast de RGV en de voedingsnormen, is de SvV ook ingestoken vanuit nationale (Nederlandse) voedselvoorkeuren (en duurzaamheidsaspecten). De SvV wijkt ook in zijn algemeenheid af van de aanpak van de Nutri-Score vanwege de product-specifieke afkapwaarden die bepalen of een product wel of niet in de SvV past. De Nutri-Score is in principe een *across-the-board* algoritme[1]. Dat conceptuele verschil maakt het moeilijker om het logo goed aan te laten sluiten bij de SvV. Er zijn enkele uitzonderingen waarbij de *across-the-board* benadering is losgelaten (zoals voor enkele typen oliën en kaas). Echter, deze uitzonderingen zijn niet altijd transparant onderbouwd. Door het *across-the-board* principe, liggen de Nutri-Scores van producten binnen een productgroep doorgaans dicht bij elkaar.

Het mandaat van het IWC heeft beperkingen, maar er blijven diverse oplossingsrichtingen over zoals: 1) een grotere of kleinere range aan punten geven, i.p.v. tot 10 tot 20 punten, 2) andere afkapwaarden voor de puntentoekenning, 3) aanpassen van de schaal (lineair of non-lineair), 4) andere afkapwaarden voor de Nutri-Score (A t/m E), 5) combineren van nutriënten die al in de score zitten, 6) aanpassen van de definities van bijvoorbeeld de 'groente en fruit component' en 7) een uitzondering creëren voor een bepaald product (zoals

[1] Dit houdt in dat voor alle productgroepen zoveel mogelijk hetzelfde algoritme wordt gebruikt

bijvoorbeeld voor water is gedaan). Voor deze laatste optie moet dan wel voldoende bewijs zijn, maar in principe is het mogelijk.

Tot dusver is er binnen het IWC vooral gediscussieerd over de werkwijze en er zijn daarom nog geen inhoudelijke onderwerpen afgerond. Er wordt op dit moment gewerkt aan graanproducten, plantaardige oliën, en dranken. Daarnaast wordt er gekeken naar algemene modificaties van meerdere componenten tegelijkertijd. Ook de onderwerpen kaas/zuivel, vis en vlees zijn geprioriteerd, evenals kunstmatig gezoete dranken en melkdranken. Er worden door de deelnemers van de werkconferentie geen aanvullende onderwerpen aangedragen, behalve koffie en thee. Ongezoete thee en koffie (gefilterd) staan nu in de RGV en SvV, net als water), maar koffie en thee zijn op dit moment uitgesloten van de Nutri-Score.

De deelnemers van de werkconferentie vrezen dat het vertrouwen in het logo vanaf het begin wordt ondermijnd als er producten op de markt komen waarbij de Nutri-Score sterk afwijkt van de voedingsvoorlichting. De optie om het logo in eerste instantie voor een gedeelte van het assortiment in te voeren wordt in dit perspectief genoemd. Nadeel daarvan is dat via het buitenland alsnog voor het andere deel van het assortiment producten met het logo in de schappen komen. Ook wordt er belang gehecht aan het testen van “indicatorproducten”: producten waar je het logo in elk geval goed op wilt hebben, zowel met het oog op de voorlichtingsboodschap over gezonde voeding als vanuit het belang voor het Nederlandse voedingspatroon. Het Voedingscentrum kan een lijst met voorbeelden aanleveren.

Een door meerdere deelnemers genoemd bezwaar van de Nutri-Score is de ruimte die het algoritme biedt om binnen een product met ongezonde nutrienten middels het toevoegen van gezonde nutrienten te “compenseren”, waardoor een betere score verkregen kan worden. Het kan hierbij gaan om het toevoegen van vezel als compensatie voor zout of suiker. Ook is het bijvoorbeeld mogelijk om vrij veel zout en suiker toe te voegen aan groente zonder dat het de A- of B-score verliest. De vraag rijst of de compensatiemogelijkheden begrensd kunnen worden. Andere belangrijk aandachtspunten zijn dat de Nutri-Score nu niet op verse (en veelal gezonde) producten zoals bijvoorbeeld groente en fruit staat, dat het onderscheid tussen volkoren en geraffineerde granen en graanproducten niet of onvoldoende blijkt uit de Nutri-Score.

Ook wordt er gewezen op andere internationale ontwikkelingen, zoals de *nutrient profiling* discussie in de EU en de ambitie om een Europees logo te introduceren (vanuit de Farm-to-Fork strategie).

De Nutri-Score is een visueel krachtig logo, maar de aansluiting met de voedingsrichtlijnen verdient verbetering. Dit is dan ook waar het IWC zich op richt. Een uitgangspunt dat door deelnemers wordt genoemd is dat alleen SvV producten een A of B zouden moeten krijgen, en dat de rest niet hoger moet kunnen komen dan C. Dit is niet eenvoudig te realiseren, omdat de andere deelnemende landen niet vanuit de SvV redeneren. Er wordt gediscussieerd over wanneer de Nutri-Score *voldoende* aansluit, met de wetenschap dat 100% aansluiting niet kan. Ergens moeten concessies gedaan worden, maar het liefst niet bij producten die in Nederland veel gegeten worden. Ook moeten ‘rare’ voorbeelden die het vertrouwen in het logo ondermijnen, voorkomen worden.

Op dit moment wordt door het IWC gewerkt aan de verbetering van het Nutri-Score algoritme. Na de aanpassingen van het algoritme moet opnieuw worden gekeken of de aansluiting voldoende is. Voor Nederland gaat het dan zowel om de RGV als de SvV. Hoe dit moet worden beoordeeld is nog niet duidelijk. Alle aanwezigen vinden het vooral van belang dat het vertrouwen van de consument en de communicatie over gezonde voeding in Nederland zo min mogelijk wordt geschaad.
Belangrijk daarbij is ook dat het logo (met ook zijn beperkingen) goed wordt uitgelegd. Als het gaat om impact van het logo, is zowel impact op de volksgezondheid als op de consumentenperceptie van belang.

Uitgebreid verslag

NB: Deze werkconferentie vond plaats in september 2021, dus ruim voordat de herziene versie van het Nutri-Score algoritme beschikbaar was.

1. Welkom en toelichting op proces

Prof.dr. Marianne Geleijnse, vicevoorzitter Gezondheidsraad

Marianne Geleijnse opent de bijeenkomst om 14.00 uur en vervolgt met een toelichting op de werkwijze van de Gezondheidsraad (GR). De GR bestaat uit een netwerk van wetenschappers. Adviezen worden opgesteld door commissies van de GR. Daarnaast laat de GR zich ook informeren door de omgeving, zoals via deze werkconferentie, om de adviezen nog meer relevant te maken. De GR adviseert onafhankelijk, zowel van allerlei stakeholders als ook van VWS. Het uitgangspunt is altijd de wetenschap, dus het adviseren ten behoeve van beleid op basis van de stand van de wetenschap. Ook transparantie is erg belangrijk. De GR is transparant m.b.t. de leden in commissies en eventuele belangen van die leden (deze staan op de website), maar ook op de inhoud bijvoorbeeld via werkwijzedocumenten en achtergronddocumenten. Soms wordt er tijdens adviestrajecten gebruik gemaakt van een openbare commentaarronde (OCR). De raad kan verder altijd bevraagd worden over hoe adviezen tot stand gekomen zijn.
Bij het samenstellen van een commissie is multidisciplinariteit belangrijk, dat wil zeggen dat er vanuit verschillende hoeken naar een probleem wordt gekeken. Als een expert te veel belangen heeft, dan kan iemand niet als lid deelnemen aan een commissie, maar soms wel als incidenteel of structureel geraadpleegd deskundige (zonder stemrecht over de inhoud van het advies). Verder is er een waarnemer betrokken van het ministerie dat de adviesvragen heeft gesteld. Dit om het proces te volgen en om de (achtergrond van de) adviesvragen nader te kunnen duiden. Bij voedingsadviezen is ook het Voedingscentrum als waarnemer betrokken bij het commissieproces vanwege de vertaalslag die het Voedingscentrum moet maken van en naar de consument en om te adviezen tijdig te kunnen implementeren in de voedingsvoorlichting. Waarnemers volgen de beraadslagingen, maar mogen niet meediscussiëren of meebeslissen over de inhoud van het advies.
Werknemers van het RIVM kunnen, omdat ze in dienst zijn bij het Rijk (dus de opdrachtgever), geen lid worden van een commissie, maar kunnen wel expertise inbrengen als geraadpleegd deskundige of optreden als waarnemer vanuit de implementatie (bijvoorbeeld m.b.t. de uitvoering van vaccinatieprogramma's of bevolkingsonderzoek). Het *secretariaat* van de GR is het ambtelijk apparaat van de Raad. Hier vallen de wetenschappelijk secretarissen van de Raad onder, maar ook bedrijfsvoering en de afdeling communicatie en redactie. De secretarissen begeleiden de adviestrajecten, leveren literatuur en notities aan om met de commissie te bespreken. De GR kan gevraagd adviseren, maar ook ongevraagd. In geval van de Nutri-Score, betreft het een gevraagd advies.

VWS heeft aan de GR gevraagd om ten aanzien van de Nutri-Score twee taken te vervullen.
Het IWC werkt aan voorstellen ter verbetering van het algoritme van de Nutri-Score. De voorstellen van het IWC worden gestuurd naar de internationale Stuurgroep (hierna aangeduid als "de stuurgroep") van de Nutri-Score.
De eerste taak van de Gezondheidsraad heeft te maken met het werk van het IWC:

1) De GR heeft prof. BEULENS gevraagd deel te nemen aan het IWC (op persoonlijke titel). Zij kan daar de uitgangspunten van de Richtlijnen Goede Voeding (RGV) van de GR inbrengen in het proces. Beulens is één van de twee Nederlandse deskundigen in het IWC. BEULENS wordt ondersteund door wetenschappelijk secretarissen van het GR-secretariaat bij de voorbereiding van haar inbreng over bepaalde onderwerpen in het IWC.

Deze werkconferentie vindt plaats in het kader van de door VWS in de adviesaanvraag genoemde 'klankbordgroep' om mee te denken over voor Nederland belangrijke thema's en oplossingsrichtingen voor verbeteringen van het algoritme ten behoeve van de inbreng van de Nederlandse wetenschappers in het IWC.

De internationale Stuurgroep van de Nutri-Score neemt besluiten over de voorstellen van het IWC (of deze worden overgenomen). Het ministerie van VWS neemt deel in de stuurgroep.

De tweede taak van de Gezondheidsraad betreft het nieuwe algoritme waarover het IWC overeenstemming heeft bereikt:

2) De raad zal de wetenschappelijke aspecten hiervan beoordelen en beschrijven hoe deze aansluiten bij de Nederlandse richtlijnen. Dit proces volgt de gebruikelijke route zoals bij elk commissieproces, inclusief een toetsing door de Beraadsgroep.

Van belang is dat het IWC is benoemd voor drie jaar. In december 2021 is dit comité nog niet klaar, maar er zijn dan mogelijk wel rapportages over sub-onderwerpen waar de commissie Voeding zich over kan buigen.[2] Verder is belangrijk te noemen dat de GR niet beslist *of* de Nutri-Score wordt ingevoerd. Dat besluit ligt bij VWS, evenals de keuzes over *wanneer* en *hoe (de uitrol)*. De GR kan zich wel uitspreken over de wetenschappelijke kwaliteit.

De deelnemers van deze werkconferentie zitten hier met verschillende rollen en belangen en worden door GELEIJNSE opgeroepen om relevante belangen te melden, of elkaar hierop te bevragen.

Ir. Inge Stoelhorst, beleidsmedewerker VWS m.b.t. het dossier Nutri-Score[3]
In het Nationaal Preventieakkoord is met een groot aantal partijen afgesproken om op basis van een gedegen, onafhankelijk consumentenonderzoek met een nieuw, breed gedragen voedselkeuzelogo te komen dat consumenten kan helpen een gezonde keuze te maken (zie kamerbrief 28 november 2019). Op basis van een vergelijking van drie bestaande voedselkeuzelogo's (Keyhole, Multiple Traffic Light, en de Nutri-Score) heeft de staatssecretaris van VWS op 28 november 2019 gekozen voor de Nutri-Score als beoogd voedselkeuze voor Nederland. Hoewel de Nutri-Score van deze drie logo's het best uit de evaluatie kwam, waren er wel problemen met de aansluiting van het logo met de Nederlandse voedingsrichtlijnen, wat ook werd onderkend door de staatssecretaris. Daarom heeft de staatssecretaris in zijn kamerbrief in 2019 aangegeven dat hij koos voor een invoeringstraject waarbij er allereerst voor gezorgd moest worden dat het logo voldoende overeen zou komen met de Nederlandse voedingsrichtlijnen. Vanaf dat moment is Nederland ingestapt in het internationale overleg met Frankrijk, Duitsland, België, Spanje, Zwitserland en Luxemburg over het logo.

De Stuurgroep waar ook een beleidsmedewerker van VWS in zit, gaat over alle besluiten: over technische aanpassingen, over wetenschappelijke adviezen over het algoritme, over interpretatie, en over uitvoeringszaken. De stuurgroep heeft het IWC ingesteld en een mandaat (opdracht) vastgesteld voor dit comité. Alle landen hebben wetenschappers aangedragen voor het IWC. Vanuit Nederland zijn dit prof. Beulens en dr. Temme. Documentatie is te vinden op de website van VWS (Nieuw voedselkeuzelogo Nutri-Score | Voeding | Rijksoverheid.nl).
Begin 2021 zijn de formele internationale werkzaamheden van de stuurgroep gestart en is ook het IWC van start gegaan. Het IWC stelt voorstellen op, en legt ze voor aan de stuurgroep. Inmiddels heeft de stuurgroep de eerste tussenrapportages ontvangen van het IWC. Hierin staan nog geen concrete voorstellen in relatie tot het algoritme.

VWS heeft de GR gevraagd een reflectie te geven op de eerste voorstellen van aanpassing van het algoritme. De GR is ook gevraagd aan te geven welke verdere aanpassingen aan het algoritme nog nodig zijn om het logo verder te verbeteren. Dat advies is een blik vooruit: hoe kan het logo nog verder verbeterd worden? Die blik

[2] VWS had de GR gevraagd nog in 2021 te adviseren. Later bleek dat het niet haalbaar was voor het IWC om al in 2021 met de eerste voorstellen te komen, waardoor een GR-advies in 2021 ook geen optie meer was.
[3] Tot januari 2022

vooruit is nuttig, omdat het IWC in stand blijft om het algoritme zo nodig verder te verbeteren (het IWC is vooralsnog ingesteld voor drie jaar).

In de afgelopen maanden heeft de stuurgroep in elk deelnemend land stakeholders gevraagd om suggesties te leveren voor aan passingen aan het algoritme; dit kon tot 15 september 2021. VWS heeft vanuit Nederland ongeveer 15 suggesties gehad, welke zijn doorgestuurd naar de internationale stuurgroep.

Het Nutri-Score logo is nog niet wettelijk ingevoerd. Er loopt nu een wetgevingstraject dat de invoering mogelijk moet maken. Er is een aanpassing van de warenwet(besluit) en regeling genotificeerd (vermeld) bij de Europese Commissie in Brussel. De verwachting is dat de wetgeving die nodig is om mogelijk te maken om het logo in Nederland in te voeren (indien hiertoe wordt besloten), begin volgend jaar gereed is. Tot die tijd is er wel ruimte voor bedrijven om middels pilotonderzoek te testen met het logo en dit wordt ook gedaan. Hier wordt niet (per geval) toestemming voor gegeven. De bedoeling is dat er onderzoek wordt gedaan, en dat de ervaringen gedeeld worden om van te leren.

Het doel is dat eind 2021 de eerste voorstellen van het IWC en een reflectie van de GR daarop kunnen worden voorgelegd aan de bewindspersoon.[4] Als er voldoende vertrouwen is dat het een goed logo is of kan worden dan zal worden geadviseerd het logo in te voeren. Ook zal de informatie uit de pilotonderzoeken hierbij betrokken worden. En dan wordt ook de wetgeving aangepast. Wat betreft de implementatie is er een start gemaakt met een communicatiestrategie en overheidscampagne, omdat dit enige voorbereidingstijd kost, met als doel om dit in de loop van 2022 gereed te hebben. De overheidscampagne wordt afgestemd met campagnes van bedrijven/supermarkten etc. In het pad dat nu wordt voorzien, is het de verwachting dat indien wordt besloten tot de invoering van het logo, in het voorjaar van 2022 de uitrol kan plaatsvinden.[5]

GELEIJNSE meldt dat deze bijeenkomst gericht is op de wetenschappelijke kant van Nutri-Score en niet op de uitrol van het logo. STOELHORST bevestigt desgevraagd wel open te staan voor geluiden hierover. GELEIJNSE draagt het voorzitterschap van de bijeenkomst over aan Marjolein Visser. VISSER heet iedereen welkom. Zij is sinds 2018 voorzitter van de (vaste) commissie Voeding. Ze dankt GELEIJNSE en STOELHORST voor hun toelichting.

Dr. ir. Janette de Goede, wetenschappelijk secretaris GR Nutri-Score
DE GOEDE geeft een korte inhoudelijke toelichting op het Nutri-Score logo. De Nutri-Score is het door VWS beoogde logo, maar het sluit niet goed genoeg aan bij de Nederlandse voedingsrichtlijnen. Dat kan tot verwarring leiden bij de consument en kan ook leiden tot een verminderd vertrouwen in zowel het logo alsook in de voedingsrichtlijnen in het algemeen. Daarom moet het algoritme verbeteren. Het IWC werkt hieraan. De Gezondheidsraad volgt dit inhoudelijke proces en dat is ook de aanleiding voor de bijeenkomst vandaag.

De Gezondheidsraad is voor zijn advies (reflecties) afhankelijk van wat het IWC adviseert aan de stuurgroep en wanneer. De eerste voorstellen zullen een selectie zijn van alle onderwerpen waar het comité zich de komende drie jaar over zal buigen. Van belang is ook dat latere wijzigingen van het algoritme (dus o.b.v. latere voorstellen van het IWC) gevolgen kunnen hebben voor eerdere aanpassingen van het algoritme.

De Nutri-Score is een van oorsprong Frans logo, dat inmiddels in verschillende Europese landen wordt gebruikt. De Nutri-Score wordt uitgedrukt per 100 gram product. Het betreft een logo waarin je kunt schuiven naar producten met een minder gunstige naar een gunstigere voedingskundige samenstelling. Dit in tegenstelling tot

[4] Zie de eerdere voetnoten over aanpassingen in het tijdpad.
[5] Zie de eerdere voetnoten over aanpassingen in het tijdpad.

bijvoorbeeld het *"Keyhole"* logo dat dichotoom is. De Nutri-Score heeft twee doelen: 1) consumenten helpen gezonder te kiezen, en 2) herformulering van producten tot producten met een gezondere samenstelling.[6] Het is belangrijk dat de Nutri-Score goed wordt uitgelegd aan de consument, want alleen het vermelden van een logo zal niet voldoende zijn om effect bij de consument te bereiken.

Binnen het (huidige) algoritme worden 'positieve' punten toegekend voor energie, suikers, verzadigd vet en natrium. Bij meer punten verschuift de Nutri-Score van A richting E (van groen naar rood). Producten kunnen aftrek krijgen ('negatieve punten') voor het gehalte aan groente, fruit, noten, peulvruchten, canola-olie, olijfolie of walnootolie in de producten, de hoeveelheid vezel, en de hoeveelheid eiwit.
Als een product een te hoge score heeft (hoger dan 11), dan is er geen aftrek mogelijk voor eiwit. Uitzondering hierop is kaas. Voor kaas geldt dat het eiwitgehalte als 'proxy' geldt voor calcium. De hoeveelheid calcium hoeft niet verplicht op het etiket vermeld te worden. Zuivelproducten waaronder kaas, worden o.a. vanwege de bijdrage die ze leveren aan de calciumvoorziening in veel richtlijnen geadviseerd. Dranken lopen ook via een andere route, namelijk via andere afkapwaarden. Een laatste uitzonderingsroute betreft de vetten. In plaats van de totale hoeveelheid verzadigd vet, wordt de verhouding van het verzadigde vet ten opzichte van de totale hoeveelheid vet meegeteld. Daarmee houdt het algoritme rekening met de plantaardige oliën die veel onverzadigde vetzuren bevatten en die daarom ook geadviseerd worden in de voedingsrichtlijnen.

DE GOEDE vraagt de aanwezigen hoe zij 'de aansluiting met de Nederlandse voedingsrichtlijnen' zien. Wat bedoeling we hiermee? Zou er vanuit de Richtlijnen Goede Voeding (RGV) gekeken moeten worden of vanuit de Schijf van Vijf (SvV)? Bij de SvV wordt zowel met de RGV rekening gehouden als met de voedingsnormen. Verder wordt bij de SvV ook rekening gehouden met het gebruikelijke voedingspatroon in Nederland. De RGV zijn gebaseerd op de stand van de wetenschap, die internationaal (in Europa) sterk overeenkomt. Maar als het gaat om het helpen van de consument, dan moet een logo overeenkomen met de voedings*voorlichting* zoals deze wordt gegeven in een land. De RGV en SvV worden in discussies nog wel eens door elkaar heen gebruikt. WOLVERS geeft aan dat de SvV voldoet aan de richtlijnen van EFSA voor het ontwikkelen van *food based dietary guidelines*. De SvV is een visuele uiting van de integratie van de RGV en de voedingsnormen. De SvV vertaalt de RGV richting de consument waarbij de richtlijnen (RGV) middels criteria worden gespecificeerd. Er wordt bijvoorbeeld specifiek gemaakt wat er onder 'bruin brood' wordt verstaan. Ook wordt de richtlijn over groente uit de RGV vertaald naar het advies om vooral groente zonder toegevoegd suiker en zout te eten. Daardoor ontstaan er nuanceverschillen tussen de RGV en de SvV. Omdat de SvV het model is voor de consumentenvoorlichting is het Voedingscentrum van mening dat een voedselkeuzelogo moet aansluiten bij de SvV. Bovendien, als je eet volgens de SvV, dan voldoe je daarmee ook aan de RGV. FESKENS vindt ook dat de Nutri-Score zo goed mogelijk moet aansluiten bij de SvV maar vult aan dat een logo van meerdere Europese landen niet altijd helemaal zal passen op de consumentenvoorlichting van alle individuele landen, omdat die voorlichting vooral nationaal (bijv. op basis van voedselvoorkeuren) is ingestoken. Je wilt vooral alle 'onhandige' voorbeelden voorkomen van waar het 'mis' gaat met de Nutri-Score. VAN ROOST benadrukt het perspectief van de zorgprofessionals die de Nutri-Score moeten kunnen uitleggen aan de consument. De vele discrepanties die er nu zijn, helpen daar niet bij. De GOEDE concludeert dat beide perspectieven, dus zowel die van de RGV als de SvV van belang zijn.

Prof. dr. ir. Joline Beulens, lid van het IWC
BEULENS informeert de deelnemers over de activiteiten van het IWC. Het IWC is ingesteld voor drie jaar. De landen die de Nutri-Score willen invoeren of al ingevoerd hebben, doen mee. Dit zijn: Frankrijk, België, Luxemburg, Nederland, Spanje, Duitsland en Zwitserland. Elk land levert 1 of 2 wetenschappers. Prof. Chantal

[6] Julia C, Fialon M, Galan P, Deschasaux-Tanguy M, Andreeva VA, Kesse-Guyot E, et al. *Are foods 'healthy' or 'healthier'? Front-of-pack labelling and the concept of healthiness applied to foods*. Br J Nutr 2021: 1-5.

Julia uit Frankrijk is voorzitter. Het IWC heeft een mandaat meegekregen van de stuurgroep. Alle details zijn te lezen op de website van VWS. Uitgangspunten van het mandaat zijn: 1) er worden geen nieuwe voedingsrichtlijnen afgeleid, 2) kernprincipes van de Nutri-Score kunnen niet worden gewijzigd: de Nutri-Score richt zich niet op nutriënten die buiten de voedingsdeclaratie op het etiket vallen, de Nutri-Score wordt per 100 gram of per 100 ml uitgedrukt, het blijft een *across-the-board* algoritme, en het beeldmerk blijft ongewijzigd. Verder communiceert het IWC niet zelf over de voorgestelde wijzigingen; dit loopt via de stuurgroep.

Het IWC heeft eerst onderwerpen geprioriteerd, op basis van eigen wetenschappelijke of voedingskundige uitgangspunten of op basis van verzoeken vanuit de stuurgroep. Ook heeft het IWC in de afgelopen week documenten ontvangen vanuit de stuurgroep van stakeholders met het verzoek om bepaalde onderwerpen te behandelen. Het IWC kiest zelf de volgorde van de onderwerpen. Tot dusver is er maandelijks overleg geweest. Er is overeenstemming bereikt dat de volgende rapportages door de stuurgroep openbaar gemaakt kunnen/moeten worden: 1) jaarlijkse voortgangsrapportage, 2) rapportages over specifieke onderwerpen als afgerond geheel, 3) overige voortgangsrapportages (stand-van-zaken). In de rapportages wordt altijd het voorbehoud gemaakt dat toekomstige wijzigingen impact kunnen hebben op de voorgaande situatie. Daardoor is het lastig te zeggen wanneer iets echt definitief is. De besluitvorming vindt plaats volgens de principes van EFSA. Het streven is een meerderheidsbesluit, maar er is ruimte voor een minderheidsopinie. In de praktijk betekent zo'n minderheidsstandpunt vaak dat het voorstel voor het betreffende land niet goed werkt. Het IWC werkt op basis van wetenschappelijk bewijs: gerandomiseerd interventieonderzoek (RCT's) of prospectief cohortonderzoek naar harde eindpunten (hart- en vaatziekten, kanker, diabetes) ondersteund door RCT's op risicofactoren (in lijn met de werkwijze van de RGV). Ook worden per onderwerp de voedingsrichtlijnen van de deelnemende landen in kaart gebracht, en de positie van de voedingsgroepen in het voedingspatroon. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen van bijvoorbeeld graanproducten en leidt dit tot verschillende adviezen in de landen? Ook put het IWC uit kennis die is opgedaan bij de ontwikkeling van andere algoritmen (zoals de '*UK nutrient profiling*' en de Health Star Rating uit Australië en Nieuw Zeeland).

Voorgestelde aanpassingen worden getest in vier uitgebreide voedingsmiddelendatabases; die van Nederland, Frankrijk, België en Duitsland. Het is belangrijk dat we een goede Nederlandse database hebben om dit te kunnen doen. Er wordt geïnventariseerd hoe de wijzigingen leiden tot verschuivingen in de punten en daarmee de score. Hierbij worden positieve en negatieve indicator producten meegenomen. Als op basis van de eerste testen een aanpassing succesvol lijkt, dan volgt de controle op de algehele distributie van ook de andere voedingsgroepen. Dit om te voorkomen dat een aanpassing ongewenste gevolgen heeft voor andere productgroepen.

Het mandaat geeft beperkingen, maar er blijven diverse oplossingsrichtingen over zoals: 1) een grotere of kleinere range aan punten geven, i.p.v. tot 10 tot 20 punten, 2) andere afkapwaarden voor de puntentoekenning, 3) aanpassen van de schaal (lineair of non-lineair), 4) andere afkapwaarden voor de Nutri-Score (A t/m E), 5) combineren van nutriënten die al in de score zitten, 6) aanpassen van de definities van bijvoorbeeld de 'groente en fruit component' en 7) een uitzondering creëren voor een bepaald product (zoals bijvoorbeeld voor water is gedaan). Voor deze laatste optie moet dan wel voldoende bewijs zijn, maar in principe is het mogelijk.

Tot dusver is er door het IWC vooral gediscussieerd over de werkwijze en er zijn daarom nog geen onderwerpen afgerond. Er wordt op dit moment gewerkt aan graanproducten, plantaardige oliën, en dranken. Daarnaast wordt er gekeken naar algemene modificaties van meerder componenten tegelijkertijd. Ook de onderwerpen zuivel, vis en vlees zijn geprioriteerd. BEULENS roept de deelnemers op om suggesties aan te dragen die zij mee kan nemen richting het IWC.

ROODENBURG refereert aan het mandaat dat niet helemaal duidelijk is over de mogelijkheid om iets specifieks te doen voor bepaalde (extra) productgroepen. Zij is van mening dat het een grote beperking is als dit niet zou kunnen, gezien de problemen die het logo nu heeft. BEULENS reageert dat de formulering in het mandaat enerzijds wel als een beperking voelt, maar dat er anderzijds toch mogelijkheden voor uitzonderingen kunnen zijn, bijvoorbeeld door te sleutelen aan definities (zoals bijvoorbeeld die van de 'groente en fruit component'). Binnen het IWC wordt heel breed gedacht in termen van oplossingen. Tegelijkertijd is het ook niet de bedoeling dat het een algoritme wordt dat voor elke productgroep een andere afslag neemt. ROODENBURG is blij dat er flexibel en creatief wordt nagedacht. Bovendien zijn er al uitzonderingen op het *across-the-board* principe. Hoe consequent ben je als je dat niet zou kunnen doen voor andere aanvullende producten? BEULENS reageert dat er inderdaad enige ruimte zou kunnen zijn, en dat hierover ook wel discussie is gevoerd. Doorslaggevend is uiteindelijk de wetenschappelijke evidentie. Het is op dit moment lastig in te schatten waar de grens ligt in relatie tot uitzonderingen. VISSER merkt op dat, ondanks dat er nu voor dranken en oliën al uitzonderingen zijn, het IWC deze producten alsnog heeft geprioriteerd om te evalueren. Gaat de discussie dan om of de uitzondering van deze producten wel valide is, of om de manier waarop? BEULENS antwoordt dat dit voedingsgroepen zijn waar (alsnog) de Nutri-Score niet helemaal goed uitpakt.
Ook BERK is blij te horen dat er toch mogelijkheden zijn, want als je geen productgroepen mag toevoegen, dan kan je bijna niks. BERK vraagt of koffie en thee ook onder de uitzonderingspositie van water vallen, aangezien ongezoete thee en koffie in de SvV staan? BEULENS reageert dat hier nog geen discussie over is geweest. In relatie tot de dranken gaat het nu vooral over kunstmatig gezoete dranken en melkdranken.

WOLVERS is van mening dat de oplossing voor het verbeteren van de aansluiting van de Nutri-Score op de richtlijnen vooral zit in het toevoegen van productgroepen aan het algoritme (dus meer gebruik te maken van productgroep-specifieke criteria). Zij vraagt zich verder af hoe de door VWS geschetste tijdslijnen zich verhouden tot de werkwijze van het IWC in relatie tot de door VWS beoogde uitrol begin 2022. BEULENS reageert dat VWS over de uitrol van het logo gaat en niet het IWC. Op basis van de hoeveelheid werk is het zeker dat het IWC niet eind 2021 met een concreet en afgerond voorstel komt waarmee de aansluiting met de richtlijnen geregeld is. De onderwerpen die nu onder actie zijn (granen, oliën, dranken en algehele modificaties) geven hoop dat het logo verbeterd kan worden, maar de tijd zal uitwijzen tot hoe ver dit gaat lukken. Het is niet reëel te denken dat het honderd procent kloppend kan worden. Er kunnen ook verschillen ontstaan tussen landen wat betreft in hoeverre de wijzigingen de aansluiting met de nationale richtlijnen verbeteren. Een minderheidsopinie geeft ruimte om dit aan te geven.

WOLVERS heeft de indruk dat er vrij mathematisch gekeken wordt, maar is blij te horen dat er ook wordt gewerkt met indicatorproducten. Uiteindelijk gaat het er om wat je in het schap van de supermarkt gaat zien. BEULENS geeft aan dat suggesties voor indicatorproducten welkom zijn.
Het kan gaan om producten die een grote bijdrage leveren aan de inname van een nutriënt, maar ook om opvallende producten, waar iedereen over zou vallen bij discrepanties. WOLVERS kan voorbeelden aanleveren: de LeDa (Levensmiddelendatabank) bevat alle producten, maar dat is niet altijd representatief voor wat er in het schap terecht komt. Het zou goed zijn om ook rekening te houden met marktvolumes, maar het Voedingscentrum heeft deze data niet. VISSER vraagt of WOLVERS een lijst met indicatorproducten kan aanleveren bij de secretarissen. WOLVERS wil er ook graag een aantal laten zien tijdens deze bijeenkomst.

VISSER vraagt of de reviews over de positie van producten in het voedingspatroon van de verschillende landen openbaar worden. BEULENS geeft aan dat deze overzichten onderdeel zijn van de rapportages over de betreffende productgroepen. Bij de granen is bijvoorbeeld van belang hoe belangrijk brood, pasta en rijst zijn voor de vezelinname van een land.

FESKENS vraagt of het een optie is om het logo voor bepaalde producten achterwege te laten (bijvoorbeeld bij de pasta) in plaats van het uit te rollen voor het hele assortiment? STOELHORST: dit zou op het ministerie moeten worden besproken. FESKENS is bang dat het vertrouwen in het logo vanaf het begin wordt ondermijnd vanwege grote discrepanties. Ze vraagt daarom naar de ruimte om dit te voorkomen. VAN ROOST deelt deze angst. Echter, het logo komt ook via het buitenland in onze schappen terecht (ook al zou je voor Nederland een andere uitrol afspreken). SEIDELL denkt dat het wel mogelijk is om het logo voor bepaalde belangrijke producten in Nederland wel toe te passen en voor andere productgroepen niet.

Dr. ir. Liesbeth Temme, lid van het IWC
TEMME heeft een aantal documenten laten versturen naar de deelnemers. Allereerst de *factsheet* 'Voedingslogo's onder de loep'. Deze *factsheet* ging vooraf aan het besluit om voor Nutri-Score te kiezen. Hierbij is naar een drietal logo's gekeken vanuit het consumentenperspectief. Ten tweede een manuscript dat de Nutri-Score vergelijkt met de RGV. Deze vergelijking gaat meer uit van de associaties met ziekte. Door het meer internationale perspectief hiervan kan beter internationaal worden vergeleken.
Van belang is dat Nutri-Score primair is bedoeld voor verpakte voedingsmiddelen, waarbij de *back-of-pack* nutriënteninformatie is omgezet naar visuele front-of-pack informatie. In de praktijk gaat het bij de Nutri-Score dus vooral om bewerkte voedingsmiddelen. TEMME houdt zich in het IWC bezig met de berekeningen en modelleringen voor Nederland. Er zijn een aantal stappen te onderscheiden: 1) inventarisatie/rationale voor verandering, 2) beschrijving associaties (voedselconsumptie en chronische ziekten), 3) consumptie in de verschillende landen, 4) informatie op basis van andere logo's (zoals de Health Star Rating uit Australië en Nieuw Zeeland), 5) vaststellen van indicatoren voor succes (op basis van *'indicator food'*), 6) vergelijking van het aangepaste algoritme met het huidige algoritme (verschuiving in punten), 7) eventueel aanpassen van de afkappunten voor de ABCDE score. Zowel België, Duitsland als Nederland hebben een database met merk specifieke data (in Nederland de LeDa). Frankrijk gebruikt een database die op de NEVO lijkt. De LeDa bevat vijftigduizend producten, die zijn ingedeeld in productgroepen op basis van de Herformuleringsmonitor 2018. TEMME laat ter illustratie enkele dia's zien over het huidige vezelscenario en de opties voor verandering.

VISSER concludeert dat er binnen het algoritme nog heel veel mogelijkheden zijn. Je ziet dat er tussen B en C in punten maar weinig verschil zit, dus het is relatief makkelijk om een product van C naar B of van B naar A te laten gaan. Als de stappen te groot worden, is het niet aantrekkelijk voor herformulering van producten. Tegelijkertijd wil je ook de juist producten een A geven. Dus het is complexe materie.

Discussie (I): Prioritering productgroepen internationale wetenschappelijke comité en Discussie (II): Oplossingsrichtingen algoritme geprioriteerde productgroepen

VISSER vraagt de aanwezigen of er buiten de vier door BEULENS genoemde onderwerpen (en de al genoemde koffie en thee, en kaas/zuivel, vis en vlees) specifieke producten zijn die aandacht behoeven? Er volgen geen concrete aanvullingen. TEMME merkt op dat het soms ook mogelijk is om verschillende productgroepen tegelijk aan te pakken. Het zou bijvoorbeeld mooi zijn als je door een aanpassing van bijvoorbeeld energie verbeteringen krijgt in meerdere productgroepen. VISSER reageert dat je ook zou kunnen denken aan een prioritering op het niveau van een nutriënt in plaats van een productgroep.

Producten in de Schijf van Vijf versus de rest en bewerkingsgraad
WOLVERS vindt het belangrijk om uit te gaan van wat we willen bereiken. Je wilt mensen adviseren over wat ze vooral moeten eten, en wat niet. Producten in de SvV zouden een A en B moeten krijgen, en de rest C, D, of E. BERK vindt dat sterk bewerkte producten nooit een A of B moeten kunnen scoren. Zo zou je een uitzonderingspositie creëren voor juist de onbewerkte producten. FESKENS bestrijdt dat bewerkte producten niet in de SvV vallen (bijv. diepvriesgroenten). Zij adviseert het onderscheid tussen wel of geen SvV producten

centraal te stellen en niet de bewerkingsgraad van de producten. Ideaal zou zijn dat SvV producten een A of B krijgen en dat de rest niet hoger kan komen dan C. Hiermee ben je van het ingewikkelde algoritme af, maar ze betwijfelt of dit kan. BEULENS neemt dit mee voor de discussies bij het IWC. Het concept 'bewerking' was onderdeel van discussie omtrent olijfolie binnen het IWC. BEULENS vindt de bewijslast voor sterk bewerkte producten (*ultraprocessed foods*) nog niet voldoende. Hier is nog veel discussie over. FESKENS is het eens met BEULENS dat de discussie in relatie tot de NOVA-classificatie[7] lastig is. Je wilt niet in discussies komen over bijvoorbeeld het verschil tussen brood van warme bakker en brood van de supermarkt. SEIDELL: De discussie over bewerking al heel oud. Dit relateert ook aan de *nutrient profiling* discussie in de EU. Het rapport dat in 1998 zou verschijnen is steeds uitgesteld omdat men er niet uit komt. Daar speelt ook de discussie dat je bepaalde voedingsmiddelen (snoep en koek etc.) nooit als gezond moet aanprijzen. Die producten zijn bij *nutrient profiling* uitgezonderd. Als je een Europees logo wilt introduceren, dan is het belangrijk om de discussies omtrent *nutrient profiling* hierin mee te nemen. Dit om te voorkomen dat de twee systemen (dus Nutri-Score en het Europese *nutrient profiling*) met elkaar in strijd zijn.

De rol van de positieve nutriënten/ingrediënten in de Nutri-Score
VAN ROOST benoemt de rol van de positieve nutriënten/ingrediënten die nu in de Nutri-Score zitten. De groente en fruit component bevat groente, fruit, noten, etc. Dat zijn ingrediënten die helemaal niet verplicht gedeclareerd staan op het etiket. Ze vindt het bezwaarlijk dat deze component evenals (toegevoegd) eiwit en vezel ook producten die niet gezond zijn 'gezonder' kunnen maken, zoals snoep gemaakt van fruit en zoete ontbijtgranen. Er zijn veel mogelijkheden om met de positieve componenten een goede score te halen. WOLVERS: behalve de mogelijkheid om ongezonde producten gezonder te maken, is er binnen de Nutri-Score ook ruimte ook gezonde producten ongezonder te maken. Je kunt vrij veel zout en suiker toevoegen aan groente zonder dat het de A-score verliest. Hier zijn veel voorbeelden van.

Plantaardig versus dierlijk
BERK vraagt om een toelichting over eiwit als positief nutriënt en of er onderscheid wordt gemaakt tussen plantaardig en dierlijk eiwit. BEULENS: Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen plantaardig en dierlijk eiwit. Plantaardig zit vooral gevat in de groente en fruit component. Er zou geëxploreerd kunnen worden wat de mogelijkheden zijn om iets met plantaardig eiwit te doen. Vlees scoort bijvoorbeeld relatief goed, wat niet helemaal klopt. 'Plantaardig' scoort positief in de groente en fruit component, maar de Nutri-Score rekent niet af op 'dierlijk'. VISSER denkt dat dit wel complex zou worden.

Koffie en thee
FESKENS zou koffie en thee niet willen prioriteren omdat het vooral op de bereiding aankomt. Je koopt vooral koffie(bonen) en theezakjes. TEMME reageert dat koffie en thee zijn uitgesloten van de Nutri-Score juist vanwege het punt van de bereiding en het feit dat er geen nutriënten worden gedeclareerd. VISSER: aangezien ongezoete thee en ongefilterde ongezoete koffie in de RGV staan, net als water, zou het mooi zijn als deze een groene Nutri-Score zouden kunnen krijgen.

Holistische benadering
VISSER concludeert dat het lastig is om specifieke producten te noemen die als eerste aan bod zouden moeten komen, omdat alles met elkaar verweven is. Verder is het relevant om na te denken hoeveel negatieve componenten je mag toevoegen voordat een product niet meer als 'gezond' gezien mag worden. ROODENBURG is voorstander van een holistische benadering en adviseert te kijken naar hoeveel ruimte het mandaat daarvoor biedt. BEULENS: De eerdergenoemde algehele modificaties zijn eigenlijk ook een holistische

[7] NOVA is een systematiek om levensmiddelen, afhankelijk van de mate van bewerking, in vier groepen te verdelen: 1: onbewerkte of minimaal bewerkte levensmiddelen, 2: bewerkte ingrediënten; 3: bewerkte levensmiddelen; 4: ultra-bewerkte levensmiddelen en dranken.

benadering. Daarnaast wordt er gerekend met de granen en de vezels. ROODENBURG vraagt of er door het IWC wordt gediscussieerd over in hoeverre er met positieve en/of negatieve componenten gecompenseerd mag worden? BEULENS reageert dat dit nu nog expliciet niet aan de orde is geweest. Men is eerst bezig om de scores goed te krijgen in relatie tot de richtlijnen. Zijdelings komt dit onderwerp in de discussie wel voorbij, maar er kan pas in een latere fase goed naar gekeken worden.
ROODENBURG suggereert bepaalde niveaus (bijv. voor zout) te kiezen, waarboven je niet zou kunnen compenseren. BEULENS ziet daarin wel mogelijkheden. Verder kun je ook de puntenverdeling non-lineair laten lopen.
VAN ROOST: In theorie kunnen productgroepen vaak in drie van de vijf categorieën uitkomen, maar in de praktijk blijkt dat het grootste deel in dezelfde categorieën terecht komt. Kaas komt in het huidige algoritme maar in twee categorieën terecht en daarmee is er dus weinig differentiatie mogelijk. Ook producten in dezelfde categorie hebben nu niet altijd dezelfde gezondheidswaarde, aangezien een product meer is dan alleen de nutriënten van het algoritme. Niet dat zij extra nutriënten zou willen toevoegen aan het algoritme, maar het is belangrijk om de functie van een product in het voedingspatroon niet uit het oog te verliezen. Brood is (ook) belangrijk voor jodium, en margarine/halvarine voor vitamine D.

Uitzonderingsposities, productspecifieke criteria
FESKENS memoreert aan de discussies rond het ‘Vinkje’. Het is soms nodig om productspecifiek te denken. De zoutverdeling in groente is bijvoorbeeld een heel andere dan in kaas en daardoor is het lastig om dit generiek op elkaar aan te laten sluiten. VISSER reageert dat kaas al via een aparte route loopt. ROODENBURG vraagt naar de onderbouwing voor de uitzonderingspositie van kaas. DE GOEDE: Zuivelproducten waaronder kaas staan in vrijwel alle voedingsrichtlijnen o.a. vanwege de bijdrage aan calcium. Calcium is niet verplicht in de ingrediëntendeclaratie. Calcium hangt sterk samen met eiwit, en eiwit is wel verplicht. Door eiwit te scoren, scoor je eigenlijk calcium. Kaas zou vanwege de hoeveelheid energie, verzadigd vet en zout niet voor zijn calcium worden gewaardeerd (omdat het aantal punten voor ‘negatieve’ nutriënten hoger is dan 11). Daarom is er een uitzondering gemaakt. ROODENBURG en FESKENS vinden dat dit dan ook voor andere productgroepen mogelijk zou moeten zijn. VISSER vraagt BEULENS naar de ruimte hiervoor, maar BEULENS kan hier op dit moment geen antwoord op geven. Op de vraag van VISSER welke productgroepen in beeld zouden moeten komen voor een uitzonderingspositie komen geen suggesties terug.

Vetten en oliën
VAN ROOST merkt op dat er niet wordt onderbouwd waarom (alleen) olijfolie, walnootolie en raapzaadolie inmiddels in de groente en fruit component zitten. In de oorspronkelijke Nutri-Score zaten de oliën daar niet in. SEIDELL: Olijfolie zit erin vanwege de druk uit Spanje. VAN ROOST vindt het vreemd dat zonnebloemolie niet meetelt, en alleen olijfolie, walnootolie en canola-olie. Verder is de differentiatie voor de vetten over de categorieën beperkt. WOLVERS vult aan dat op basis van informatie uit België blijkt dat zowel boter als olijfolie een D kan hebben, dus alles loopt door elkaar en het strookt niet met de SvV. BEULENS meldt dat STOELHORST al een notitie over oliën heeft ontvangen waarin dit aan de orde is. Het IWC vindt dat plantaardige oliën hoger dan C moeten kunnen scoren. Spanje wil vooral dat olijfolie een gunstige score kan krijgen, maar de rest van het comité is niet overtuigd van de uitzonderingspositie van olijfolie. De algehele consensus was, afgezien van Spanje, dat oliën hoger moeten kunnen scoren dan C, maar niet via een weg waardoor dit alleen voor olijfolie zou gelden. Door de energiecomponent kunnen oliën nu niet hoger komen dan C. Er wordt gekeken hoe de energiecomponent zodanig aangepast kan worden, dat de oliën hier minder sterk op worden afgerekend. GELEIJNSE merkt op dat in deze discussie tussen landen de bredere blik op het product speelt. De meeste richtlijnen, en ook de RGV, kijken vooral naar de vetcomponent van de vetten en oliën. Het is op zich denkbaar dat bepaalde aspecten van deze producten nu nog over het hoofd worden gezien. Spanje wijst bijvoorbeeld op gezondheidseffecten van polyfenolen in olijfolie en de trials met olijfolie en harde eindpunten. FESKENS vraagt of *extra virgin* olijfolie anders behandeld zou moeten worden dan andere olijfolie? WOLVERS geeft aan dat in de

RGV alle zachte vetten gelijk zijn. Willen we via dit logo een andere bewijslast introduceren? GELEIJNSE vindt het belangrijk om een open blik te houden, nu de RGV 2015 alweer van 6-7 jaar geleden zijn. Over een tijdje worden de RGV herzien, en dat zou dan mogelijk van invloed kunnen zijn op de aansluiting met het logo. FESKENS adviseert nu uit te gaan van de RGV 2015 en na de RGV-herziening het logo, indien nodig, daar weer op aan te passen. BEULENS: het zou kunnen dat bepaalde discussies in het IWC aanleiding geven om iets te doen met de RGV of onderdelen daaruit, maar op dit moment er is nog niks aan de orde geweest, dat in strijd zou zijn met de huidige RGV. Voor haar is het wetenschappelijke bewijs voor olijfolie versus andere plantaardige oliën op dit moment ook nog geen reden om dit in de RGV anders te doen. VISSER vindt deze discussie ook nuttig en relevant voor prioritering van de onderwerpen van de nieuwe RGV.

Graanproducten
WOLVERS benoemt het probleem dat het logo geen onderscheid maakt tussen zilvervliesrijst, volkorenpasta en volkorenbrood ten opzichte van witte rijst, witte pasta en witbrood; veel producten krijgen een A. TEMME: het lastige bij deze productgroep is dat je een brood zoals geconsumeerd vergelijkt met ongekookte pasta en rijst (zoals verkocht). WOLVERS merkt verder op dat er bij de SvV gekozen is voor volkoren pasta, maar dat de RGV niet vermeldt hoeveel vezel dit bij pasta is (aangezien ‘volkoren’ alleen bij brood 100% volkoren is). Verder staat vezel niet verplicht op het etiket vermeld.

Het logo en het voedingspatroon
SPAAIJ: als je naar het hele voedingspatroon kijkt, of naar hele maaltijden, dan zou de Nutri-Score best goed kunnen werken. WOLVERS: dit kan voor een maaltijd die aan de SvV voldoet, maar (zie manuscript Temme) binnen de maaltijden binnen het hoogst zoutkwartiel zitten nog maaltijden die een A of B score krijgen. Dit geldt behalve voor maaltijden ook voor vleesvervangers. Dit komt door de ruimte voor compensatie binnen het algoritme, zoals die er ook is voor het toevoegen van suiker en zout aan groente. TEMME reageert dat maaltijden goed scoren in relatie tot de *incentive* om zout en verzadigd vet te reduceren en vezel te laten toenemen. WOLVERS vraagt zich af of het compenseren van zout met bijv. eiwit wetenschappelijk wel te onderbouwen is. VISSER vraagt zich af of het ene nutriënt zwaarder gewogen kan worden dan het andere. GELEIJNSE merkt op dat de beoordeling van nutriënten afhankelijk zou kunnen zijn van de doelgroep.

VAN ROOST vindt dat centraal moet staan wat we met de Nutri-Score beogen. FESKENS ziet het logo als ondersteuning van de SvV. Anders zou het *personalised nutrition* zijn. TEMME ziet het logo als complementair aan de SvV. FESKENS vindt dit ook, als het voor de consument maar duidelijk is, en niet *in strijd* is met de SvV. VAN ROOST: het jammere voor de consument is, dat losse (verse) maaltijdcomponenten geen Nutri-Score hebben, maar dat er diepvriespizza’s zijn met een zichtbare groene B. Hoe leg je dat uit? En hoe zorg dat de gezonde producten zonder logo goed voor het voetlicht komen? FESKENS noemt hierbij de rol van communicatiedeskundigen, die (net als zij zelf,) ook betrokken waren bij de adviescommissie die de RGV heeft vertaald naar de SvV. Ook diepvriespizza’s kunnen een goede keus zijn, of je zou kunnen doorrekenen waar zo’n pizza aan zou moeten voldoen om een goede keus te worden. WOLVERS kent geen diepvriespizza’s die op dit moment voldoen aan de SvV. VISSER: met diepvriespizza’s (en samengestelde maaltijden) kun je makkelijk compenseren, en daar loop je dus juist weer risico met de Nutri-Score.

WOLVERS vindt het algoritme, dat vooral over een aantal nutriënten gaat, lastig te verenigen met de RGV die juist vooral gericht zijn op voedingsmiddelen en het voedingspatroon. FESKENS geeft aan dat het soms best lastig was om de RGV en de normen goed te incorporeren tot de SvV, maar dat dit best goed is gelukt.

DE VET worstelt met het balanceren op nutriënten en hoe daarmee te rekenen. Het logo is een middel voor consumenten die voor een schap staan. Ze hebben dan soms al een keuze gemaakt voor een bepaalde productcategorie, maar willen voor zo’n schap dan de meest gezonde keus vinden. Deze discussie speelde ook

in relatie tot het Vinkje. Ze ziet de SvV als instrument om te communiceren over consumptie/waaruit een gezond voedingspatroon zou moeten bestaan. De Nutri-Score heeft voor haar meer een rol in de daadwerkelijke keuze op het moment dat je meerder opties hebt om te vergelijken. Waar zit de stap van het nutriënt naar het voedingspatroon, en naar de communicatie aan de consument over een voedingspatroon, tot aan de specifieke keuze van de consument voor een specifiek product. Kunnen we dat ergens een plek geven in deze discussie? Als mensen hun boodschappen doen en bij de pasta's staan, dan wil je liever dat er volkorenpasta gekozen wordt. Dat is relevanter dan een vergelijking tussen brood en pasta.
ROODENBURG komt dan weer uit bij een productgroep-specifiek systeem. Dat zou ook een prioriteit moeten zijn in de discussies. WOLVERS vindt dat er rekening gehouden moet worden met de gezonde versus de ongezonde producten en daarbinnen geclassificeerd moet worden, maar ze ziet het mandaat als belemmerende factor.

Internationale ontwikkelingen en onafhankelijkheid
ROODENBURG: Er is op dit moment in Europa (Farm-to-Fork rapport 2020) een discussie over een verplicht voedselkeuzelogo, maar dat maakt het wel een beladen discussie. De Europese Commissie heeft een *impact assessment* uitgezet waarin gekeken wordt naar de mogelijke effecten van een aanpassing in de wetgeving in relatie tot *food labelling.* Zij vermoed dat lobby hier een rol gaat spelen. Als het IWC niks van merkt van lobby, en dat de wetenschappelijke discussies los van beïnvloeding plaatsvinden, dan zou dan een goede zaak zijn. GELEIJNSE vraagt BEULENS of zij vrij kan spreken in het IWC. BEULENS vindt dat zij haar mening vrijuit kan geven, en dat er op basis van wetenschappelijke data wordt gekeken. Er zijn wel veel verzoeken gekomen vanuit stakeholders om het logo te verbeteren, maar zij voelt de vrijheid om wetenschappelijk met deze verzoeken om te gaan. Het comité laat zich hierdoor ook niet opjagen. VISSER vraagt BEULENS of zij vanuit de stuurgroep verzoeken krijgt van stakeholders. BEULENS licht toe dat de verzoeken/opmerkingen van stakeholders op onderwerp (als dat onderwerp aan de orde is) verdeeld worden over het comité.

Discussie (III): Aanpak IWC voor beoordeling 'voldoende' aansluiting tussen Nutri-Score en richtlijnen

VISSER: tijdens dit laatste deel van de vergadering willen we discussiëren over wanneer het Nutri-Score voldoende aansluit. Dat is een belangrijke vraag. Ze noemt de 60% die als afkappunt is genomen in de publicatie van Temme in relatie tot de aansluiting met de RGV. En anderzijds ook de aansluiting met de SvV, wat mogelijk andere analyses vergt. Wanneer vinden we de Nutri-Score goed genoeg, met de wetenschap dat 100% aansluiting niet kan. Ergens moet je concessies doen, maar het liefst niet bij producten die in Nederland veel gegeten worden.

ROODENBURG wil voorkomen dat er producten zijn die meteen het logo om zeep helpen ('New York Times front page test'). VISSER: welke producten willen we zeker goed hebben? Wat willen we het IWC meegeven? BEULENS merkt op dat er dan anders gekeken moet worden, met meer dan de voedingskundige blik waarin tot nu toe vooral is gedacht binnen het IWC. Er is wel als gewerkt met indicator producten, maar vooral op een voedingskundige manier. FESKENS noemt de optie om extreme kwartielen onder de loep te nemen (dus met een maximale afwijking tussen het logo en de richtlijnen), hoewel het de vraag is of dit haalbaar is. Je wilt vooral geen 'rare' producten die een A krijgen. ROODENBURG noemt de optie om een oproep te doen om voorbeelden aan te leveren van waar het mis gaat. FESKENS wil juist een analyse *voordat* Nutri-Score wordt uitgerold. Vooral onze typisch Nederlandse producten wil je wel goed hebben. VISSER concludeert dat dan de *indicator foods* hierin meegenomen moeten worden; deze zouden zeker moeten kloppen, en dan niet alleen op een voedingskundige manier.

Voor WOLVERS is het logo pas goed als alle aanbevolen producten (SvV) een A of B kunnen krijgen en de rest niet. Als je het niet kan uitleggen, dan ben je weg. VISSER noemt dat er altijd afwijkende producten zullen blijven

en dat doet iets met de perceptie. Maar op dat niveau kan het IWC niet werken, vervolgt VISSER, omdat het een internationaal comité is en de SvV alleen van Nederland is.
WOLVERS noemt dat er naar aanleiding van reclame-uitingen van Carrefour gesteld is dat er marketingregels voor de Nutri-Score moeten komen, maar zij vindt dat marketingregels het probleem niet kunnen oplossen.
FESKENS noemt dat fundamentele problemen van de Nutri-Score niet opgelost kunnen worden, en dat wat er niet opgelost kan worden, dan maar geaccepteerd moet worden. Ze denkt dat we ervan uit moeten gaan dat er vervolgens weer ruimte ontstaat voor een nieuw logo (*Buckler effect*). Maar het is wel belangrijk om de uitwassen te minimaleren. WOLVERS laat desgevraagd weten dat zij niet weet of het Voedingscentrum gevraagd gaat worden om de Nutri-Score aan de consument uit te leggen.
ROODENBURG wil niet het risico lopen dat we de huidige communicatie over gezonde voeding om zeep helpen.
WOLVERS geeft aan dat 40% van de consumenten (consumentenonderzoek) het vertrouwen in zowel het logo als de richtlijnen verliest als deze niet in lijn zijn. Dat vertrouwen win je niet zomaar terug en daar is niemand mee geholpen. De kracht van de Nutri-Score is dat het visueel heel sterk is. Mensen kunnen volgorde aanbrengen. Het is krachtig om dat aan te grijpen om de goede boodschap over te brengen. De criteria van het Vinkje sloten aan op de Sv5, maar de visuele uiting was ingewikkeld; Nutri-Score is een krachtig logo, maar de ‘achterkant’, dat wil zeggen de criteria, sluit niet aan.

GELEIJNSE: Er wordt nu aan het algoritme gesleuteld. De vraag is, hoe ver het IWC gaat komen om discrepanties op te lossen, maar we mogen hopen dat alle inspanningen resultaat gaan geven. Vooral de meest gegeten producten moeten kloppen. Dit vraagt bijna een *artificial intelligence* benadering. FESKENS reageert dat dit best zou kunnen, maar dat fabrikanten een algoritme willen dat ze snappen, zodat ze weten hoe ze hun producten kunnen verbeteren om een betere Nutri-Score te krijgen.

VISSER vraagt TEMME naar de benadering van het gedeelde manuscript. Dat gaat toch niet over alleen de Nederlandse voedingsmiddelen? TEMME: het gaat over het aanbod van levensmiddelen op de Nederlandse markt. Het RIVM is bezig met het koppelen van de LeDa aan voedselconsumptiedata, maar dit is nog niet beschikbaar. TEMME: voor *productverbetering* willen we ons richten op marktvolume via een database van het CBS met marktvolumes. Dan heb je gewogen aanbod. VISSER vraagt of dit nog gebruikt kan worden door de commissie Voeding, maar dit is niet het geval.

VISSER vraagt of men 60% overeenstemming (zoals het manuscript) voldoende vindt? En zou dit afkappunt productspecifiek moeten zijn? ROODENBURG vraagt waar deze 60% op is gebaseerd en TEMME antwoord dat dit is gebaseerd op een eerdere internationale studie (7 landen) in het kader van vergelijkbaarheid. TEMME licht toe dat het manuscript alleen gericht is op productgroepen die hoger of lager moeten (volgens de RGV). Voor andere producten (vetten) moet je kijken naar de variatie: het gat tussen de oliën en de harde vetten.
VAN ROOST vindt de vergelijking met de SvV lastig. Als het klopt met de RGV, maar niet met SvV, dan is het nog steeds lastig uit te leggen aan de consument. Ze vindt bovendien 60% als doel wel vrij laag. Hoe leg je die 40% uit, en wat doet dat met het vertrouwen? WOLVERS: er is ook met een deel van de SvV vergeleken. Bij de bewerkte groente krijgt 80% een A, terwijl deze producten niet in de SvV staan (vanwege toegevoegd zout of suiker). NB in het onderzoek van TEMME is ook onbewerkte groente meegenomen, maar deze producten hebben geen Nutri-Score. VISSER: Als het gaat om impact, is zowel impact op de volksgezondheid als op de consumentenperceptie van belang.

VISSER vraagt of het bij het IWC vooral gaat om een evaluatie op basis van de RGV, aangezien die (alleen) op wetenschap is gebaseerd? BEULENS licht toe dat dit niet expliciet is gemaakt, maar dat komt onder andere omdat ieder land anders rekent. In Nederland zijn we voor de consument vooral gericht op SvV, maar andere landen leggen hun richtlijnen op een andere manier uit. De RGV overlapt internationaal meer dan de SvV. Binnen IWC kan er op basis van de wetenschap consensus worden bereikt, maar in de vervolgstap kan je nog wel op

problemen stuiten. Dat valt dan niet meer binnen het IWC. We zouden voor Nederland met beide (RGV en SvV) moeten vergelijken, en op basis daarvan voor Nederland de evaluatie moeten maken.

WOLVERS bestrijdt dat de SvV minder dan de RGV zou overlappen met consumentenvoorlichting in andere landen. De beeldmerken (zoals de SvV is) verschillen niet veel, maar grote verschil is dat we in NL criteria toepassen om producten buiten de schijf te houden. Maar ook in buitenlandse richtlijnen wordt gewezen op zout etc. BEULENS geeft aan dat het IWC deze criteria (zoals afkapwaarden m.b.t. de SvV) niet voor elk land kan meenemen. Het IWC kijkt nu vooral naar waar de richtlijnen internationaal overlappen. Daarna wordt het weer een nationale kwestie. VISSER noemt de grote verschillen in de visadviezen tussen landen. FESKENS merkt op dat de grote lijnen kloppen, maar de details niet. WOLVERS suggereert een vergelijking van internationale 'Schijven'. TEMME merkt op dat de RGV al erg *food-based* zijn, veel meer dan in de meeste andere landen. Duitsland heeft alleen een soort RGV en niet meer detail dan dat. De meeste wetenschappelijke issues komen al naar voren uit de vergelijkingen op het niveau van de RGV, en die worden dan ook aangepakt. De vertaalslag naar de nationale richtlijnen is een ander verhaal. In de basis past de Nutri-Score niet direct op de boodschap 'dit moet je wel en dit moet je niet eten', zoals richtlijnen dat wel doen. Dat is een fundamenteel verschil. VISSER vindt wel dat je zo'n tweedeling met een logo zo goed mogelijk zou moeten krijgen en de ambitie van 60% is dan best laag. Dit wordt gedeeld door andere aanwezigen.

Sluiting

BEULENS is tevreden over de opbrengst van deze middag. Ze vindt de holistische benadering belangrijk om mee te nemen richting het IWC, evenals een paar specifiek oplossingsrichtingen.
VISSER hoopt deze middag kan bijdragen aan een zo goed mogelijke aansluiting van de Nutri-Score op de voedingsrichtlijnen. Hoewel de eerste stap vooral wetenschappelijk is, is er veel aan bod gekomen waar we uiteindelijk als consument mee te maken krijgen.
GELEIJNSE bedankt alle deelnemers voor hun expertise en inbreng. Ze hoopt dat alle genoemde punten zo goed mogelijk geadresseerd kunnen worden. En als dit niet kan, dan is het toch goed dat ze vandaag aan bod gekomen zijn. Hoewel de GR verder geen invloed heeft op de invoering en hoe het verder gaat, voelt de GR wel de verantwoordelijkheid om een zo goed mogelijke bijdrage te leveren.
Alle deelnemers krijgen een verslag ter accordering toegezonden. Dit verslag wordt openbaar gemaakt als het advies uitkomt, ten behoeve van de transparantie. GELEIJNSE doet de oproep om interessante publicaties door te sturen naar het secretariaat en bedankt VISSER voor het voorzitten.